

ÚDARÁS
CRAOLACHÁIN
NA hÉIREANN

BROADCASTING
AUTHORITY
OF IRELAND

Údarás Craolacháin na hÉireann

Treoirlínte Riail 27

**Treoirlínte maidir le Tuairisciú ar
Olltoghcháin, Toghcháin
Uachtaránachta, Seanaid, Áitiúla agus
Eorpacha**

Clár Ábhar

1. Réamhrá.....	3
2. Ceanglais Dí.....	3
3. Raon Feidhme agus Dlíne.....	5
4. Dáta Éifeachtach.....	5
5. Cothroime, Oibiachtúlacht agus Neamhchlaonta cht a Bhaint Amach.....	5
6. Coinbhleachtaí Leasa.....	7
7. Pobalbhreitheanna.....	8
8. Na Meáin Shóisialta.....	8
9. Fógraíocht.....	9
10. Craolta Páirtithe Polaitíochta.....	9
11. Moratóir.....	10
12. Éagsúlacht.....	11
13. Gearáin.....	11
14. Treoir.....	12

1. Réamhrá

Ceanglaítear le Riall 27 de *Chód an Údaráis maidir le Cothroime, Oibiachtúlacht agus Neamhchlaontacht i gCláir Nuachta agus Cúrsaí Reatha* ar chraoltóirí cloí le Treoirlínte i ndáil le tuairisciú ar thoghcháin.¹ Leagtar amach sna Treoirlínte sin roinnt ceanglas do chraoltóirí² i dtéarmaí an tuairisciú a dhéanann siad ar thoghcháin agus tá feidhm leo sa bhreis ar na rialacha i *gCód an Údaráis maidir le Cothroime, Oibiachtúlacht agus Neamhchlaontacht i gCláir Nuachta agus Cúrsaí Reatha*.³ Cuirtear treoir ar fáil do chraoltóirí freisin sna Treoirlínte maidir leis an tslí inar féidir cothroime, oibiachtúlacht agus neamhchlaontacht a bhaint amach ina dtuairisciú.

2. Ceanglais Dlí

Tugtar mionsonraí san Acht Craolacháin 2009 faoi na ceanglais dlí a leagtar ar chraoltóirí i ndáil lena dtuairisciú ar nuacht agus ar chúrsaí reatha, lena n-áirítear toghcháin.

Maidir leis sin:-

Leagtar amach na **ceanglais ghinearálta** do chraoltóirí i dtéarmaí nuachta agus cúrsaí reatha in Alt 39(1) den Acht Craolacháin, ina sloinntear:

“Cinnteach gach craoltóir –

- a) *go ndéanfar an nuacht go léir a chraolfaidh an craoltóir a thuairisciú agus a chur i láthair go hoibiachtúil agus go neamhchlaonta gan aon tuairimí de chuid an chraoltóra féin a chur in iúl,*
- (b) *go ndéanfar, nuair a bheifear ag déileáil i gcraolacháin le cúrsaí reatha, lena n-áirítear nithe is ábhair chonspóide poiblí nó is ábhair díospóireachta reatha poiblí, cothrom na féinne a thabhairt do na leasanna uile lena mbaineann agus go gcuirfean an t-ábhar a chraolfar i láthair go hoibiachtúil agus go neamhchlaonta gan aon tuairimí dá chuid féin nó dá cuid féin a nochtadh, ach amháin i gcás nach mbeidh sé indéanta an mhír seo a chur i bhfeidhm i ndáil le haon chraolachán aonair, go bhféadfar a mheas gur aonad amháin dhá chraolachán ghaolmhara nó níos mó, má tharchuirtear na craolacháin laistigh de thréimhse réasúnach óna chéile,*

¹ Sloinntear i Riall 27 de Chód an Údaráis: “Ní mór don tuairisciú ar thoghchán nó ar reifreann na treoir agus na cóid chleachtais a eiseoidh an tÚdarás ó am go ham a chomhlíonadh.”

² Ar mhaithe le hamhras a sheachaint, ní dhéantar tagairt leis an téarma ‘craoltóir’, mar a úsáidtear é in Alt 39 den Acht Craolacháin, do láithreoirí faoi leith ná d’fhoireann chláir, ach don chuideachta, comharchumann, etc., ar léi/leis an tseirbhís craolacháin agus a oibríonn í. Ní chóir a thuiscint leis sin go bhfuil láithreoirí ná baill foirne cláir díolmhaithe ó na ceanglais sna Treoirlínte sin.

³ Feic <http://www.bai.ie/ga/coid-caighdeain/>

Tá ceanglais i ndáil le **craolta páirtithe polaitíochta** leagtha amach in Alt 39 (2) den Acht Craolacháin, ina sloinntear:-

“(2) Ní choiscfidh aon ní i bhfo-alt (1)(a) nó (1)(b) ar chraoltóir craolacháin páirtithe polaitíochta a tharchur ar choinníoll nach ndéanfaidh craoltóir, le linn dó an t-am le haghaidh craolacháin den sórt sin a leithroinnt, tosaíocht mhíchothrom a thabhairt d’aon pháirtí polaitíochta.”

Leagtar amach na ceanglais i ndáil le **fógraíocht** in Alt 41(3) den Acht Craolacháin, ina sloinntear:-

“Ní chraolfaidh craoltóir fógrán a bheidh dírithe ar chuspóir polaitíochta...”

Tá an ceanglas atá ar an Údarás an **Cód Cothroime, Oibiachtúlachta agus Neamhchlaontachta i gCláir Nuachta agus Cúrsaí Reatha** a fhorbairt leagtha amach in ailt 42(1), 42(2)(a) agus 42(2)(b) & (e) den Acht Craolacháin, ina sloinntear:-

- (1) Déanfaidh an tÚdarás, de réir an ailt seo, cód nó cóid lena rialófar caighdeáin agus cleachtas (“cód craolacháin”) a bheidh le comhlíonadh ag craoltóirí a ullmhú agus, ó am go ham de réir riachtanas na hócáide, a athmheas.
- (2) Déanfar a fhoráil le cóid chraolacháin –
 - (a) go ndéanfar an nuacht go léir a bheidh á craoladh ag craoltóir a thuirisciú agus a chur i láthair go hoibiachtúil agus go neamhchlaonta gan aon tuairimí de chuid an chraoltóra féin a nochtadh,
 - (b) go ndéanfar, nuair a bheifear ag déileáil i gcraolacháin le cúrsaí reatha, lena n-áirítear nithe is ábhair chonspóide poiblí nó is ábhair díospóireachta reatha poiblí, cothrom na féinne a thabhairt do na leasanna uile lena mbaineann agus go gcuirfean an t-ábhar a chraolfar i láthair go hoibiachtúil agus go neamhchlaonta gan aon tuairimí de chuid an chraoltóra féin a nochtadh,
 - (e) nach ndéanfaidh craoltóir, le linn dó nó di an t-am a leithroinnt le haghaidh craolacháin páirtithe polaitíochta a tharchur, tosaíocht mhíchothrom a thabhairt d’aon pháirtí polaitíochta.

3. Raon Feidhme agus Dlíne

Beidh feidhm ag na Treoirínte i gcás Olltoghchán, Toghchán Seanaid, Áitiúil, Eorpach agus Uachtaráin. Ní bheidh feidhm acu i gcás tuairisciú ar chorrthoghcháin ach amháin má thionóltar an corrtoghchán an lá céanna le ceann ar bith de na vótaí thuas luaite.

Beidh feidhm ag na Treoirínte i leith craoltóirí i ndlíne Phoblacht na hÉireann agus ní bheidh feidhm acu i leith seirbhísí eile a fhaightear sa Stát seo de ghnáth ach a fuair ceadúnú sa Bhreatain Mhór agus i dTuaisceart Éireann nó i ndlínsí eile. Molann an tÚdarás do chraoltóirí lasmuigh den dlíne, a fhaightear a gcuid seirbhísí i bPoblacht na hÉireann agus a thuairiscíonn ar nuacht agus ar chúrsaí reatha na hÉireann, aird a thabhairt ar na Treoirínte, nuair is cuí sin, agus iad ag cinneadh a gcur chuige ar thoghcháin sa Phoblacht a thuairisciú.

Ní bheidh feidhm ag na Treoirínte ach amháin i gcás ábhar craolta lena ndéantar tagairt do thoghcháin, e.g. ábhar nuachta nó cúrsaí reatha nó ábhar eile, mar shampla clár siamsaíochta éadroime a thuairiscíonn ar ghné ar bith den toghchán. Sa chás go mbeidh duine a bhfuil baint aige le feachtas toghcháin san áireamh i gcraoladh, ní chiallóidh sin go huathoibríoch gur cheart don chraoladh na Treoirínte sin a chomhlíonadh díreach mar thoradh ar an gcuma atá orthu. Ní bheidh a rannpháirtíocht ábhartha san áireamh ach amháin sa chás go mbunófar nasc idir a rannpháirtíocht sa chraoladh agus toghchán, mar shampla, sa chás go ndéanfaidh an t-iarrthóir, an láithreoir nó rannpháirtí eile tagairt don toghchán.

Níl feidhm ag na Treoirínte le hábhar i gcló, sna meáin shóisialta nó le hábhar closamhairc nó le hábhar clóite ar líne.

4. Dáta Éifeachtach

Foilseoidh an tÚdarás an dáta éifeachtach roimh gach toghchán a rithfear. Beidh éifeacht leis na Treoirínte go dtí go ndúnfar na stáisiúin vótaíochta lá na vótála.

5. Cothroime, Oibiachtúlacht agus Neamhchlaontacht a Bhaint Amach

Tá ról tábhachtach agus luachmhar ag craoltóirí sa tslí a gcuirfear faisnéis faoi thoghchán in iúl do mhuintir na hÉireann agus sa tslí a bpléifear an fhaisnéis. Ar an gcúis seo, moltar do chraoltóirí tuairisciú ar fheachtais toghchánaíochta ar an mbealach is cuimsithí agus is féidir, agus aird á thabhairt ar na hacmhainní atá ar fáil dóibh, ar a sprioclucht éisteachta agus ar na cineálacha clár a sholáthraíonn an craoltóir don lucht éisteachta.

Maidir lena gcur chuige ar thuirisciú, iarrtar ar chraoltóirí féachaint do na nithe seo a leanas:-

- Is cuí gur faoi chraoltóirí amháin atá cinntí maidir le tuairisciú eagarthóireachta ar thoghchán. Sa chomhthéacs sin, ní mór do chraoltóirí meicníochtaí a fhorbairt i ndáil lena dtuairisciú a bheith oscailte, follasach agus cothrom do gach páirtí leasmhar. Is ceart machnamh agus forbairt a dhéanamh ar na meicníochtaí sin ag céim luath agus is ceart faisnéis ar an gcur chuige atá á ghlacadh a bheith ar fáil do gach páirtí leasmhar. Is ceart do chraoltóirí bheith in ann an tslí a chinntítear cothroime, oibiachtúlacht agus neamhchlaontacht leis na meicníochtaí sin a léiriú sa chás go bhfaightear gearáin go díreach ag an gcraoltóir nó sa chás go gcuirtear gearáin ar aghaidh chuig an Údarás.
- Is ceart do chraoltóirí a thabhairt ar aird gur féidir cothroime, oibiachtúlacht agus neamhchlaontacht a bhaint amach ar bhealaí éagsúla, mar shampla, trí bhíthin na rannpháirtithe a roghnaítear, raon feidhme na díospóireachta, struchtúr an chláir, an tslí a láimhseálann an láithreoir an topaic, comhdhéanamh lucht éisteachta, nó trí bhíthin mhodhanna oiriúnacha eile. I dtéarmaí am craolta a shanntar, caithfidh craoltóirí sin a dhéanamh ar bhealach atá cothrom agus cóir do gach duine.
- In ainneoin an chuir chuige a ghlactar, caithfear cothroime a bhaint amach thar thréimhse an chlúdaigh feachtais agus ar chláir aonair nuair is gá a chinntiú go gclóítear leis na Treoirí seo agus le Cód an Údaráis um Chothroime, Oibiachtúlacht agus Neamhchlaontacht i gcláir Nuachta agus Cúrsaí Reatha.
- Is ceart do chraoltóirí a thabhairt ar aird freisin gur imeachtaí dinimiciúla iad toghcháin agus gur cheart dóibh breithniú gníomhach a dhéanamh ar a gcur chuige ar thuirisciú le linn thréimhse feachtais agus an cur chuige sin a leasú má mheasann siad gur gá agus gur cuí sin ar mhaithe le cothroime, oibiachtúlacht agus neamhchlaontacht a áirithiú. Moltar do chraoltóirí an raon tuairimí is leithne agus is féidir a lorg maidir leis na saincheisteanna a ardaítear i rith thoghchán ar bith.
- I gcomhthéacs chláir ina bhfuil gné de rannpháirtíocht an lucht éisteachta, lena n-áirítear rannchuidiú ar an teileafón nó le díospóireachtaí beo, is ceart do chraoltóirí a chinntiú go léirítear raon iomchuí dearcthaí sna ceisteanna, sna tuairimí agus sna saincheisteanna a ardaítear i rith chláir den chineál sin;

- Sa bhreis air sin, níor cheart do chraoltóirí glacadh leis go huathoibríoch gur neamhchlaonta iad na rannpháirtithe atá páirteach i gclár ach nach ionadaithe ar leasa toghcháin iad⁴. Ar an gcúis sin, is ceart do dhéantóirí clár céimeanna réasúnta a ghlacadh chun ceangail ar bith a bheadh ag rannpháirtithe den sórt sin agus a bheadh ábhartha maidir le tuairisciú toghcháin a shainnithint. Sna cásanna sin, agus nuair a bhíonn an rannpháirtí ailínithe le leas toghcháin e.g. gur ionadaí iad ar pháirtí polaitiúil, is ceart an ceangal sin a chur in iúl do luchtanna éisteachta tráth an chraolta;

Leagtar amach i gCód an Údaráis um Chothroime, Oibiachtúlacht agus Neamhchlaontacht i gcláir Nuachta agus Cúrsaí Reatha agus sna nótaí treoracha don chód sin an tslí ar féidir agus ar cheart an cothroime, oibiachtúlacht agus neamhchlaontacht sin a bhaint amach. Is ceart do chraoltóirí a chinntiú go bhfuil cur amach ag gach ball foirne ar an gCód sin agus ar na Treoirí seo. Cuirfidh an tÚdarás comhairle ar fáil ach í a iarraidh agus is ceart iarratais a chur i scríbhinn chuig election@bai.ie. Is féidir teagmháil a dhéanamh leis an Údarás ar an teileafón freisin ag 01 644 1200.

6. Coimhlintí Leasa

Éilítear i gCód an Údaráis um Chothroime, Oibiachtúlacht agus Neamhchlaontacht i gcláir Nuachta agus Cúrsaí Reatha go gcuirfidh gach craoltóir beartais agus nósanna imeachta cuí ar bun, agus go bhfeidhmeofar iad, chun aghaidh a thabhairt ar aon choimhlint leasa a bheadh ann nó a thioctadh chun cinn i ndáil le duine ar bith ag a bhfuil baint eagarthóireachta le hábhar nuachta nó cúrsaí reatha ar bith, cibé an ar an aer nó den aer a oibríonn siad.⁵ Tá tábhacht faoi leith ag baint leis an gceanglas sin i gcomhthéacs tuairisciú ar thoghcháin.

Ní thaispeánfar claonadh ar bith in ábhar craolta i bhfabhar, nó in aghaidh, aon leas toghcháin, lena n-áirítear páirtithe agus iarrthóirí. Ní cheadaítear tacaíocht ar an aer ag craoltóir do leasanna toghcháin, lena n-áirítear iarrthóirí agus páirtithe. Sa bhreis air sin, ní cheadaítear tacaíocht ar an aer ag baill foirne (atá fostaithe, ar conradh nó a oibríonn go deonach le craoltóir) do leasanna toghcháin, lena n-áirítear iarrthóirí.

⁴ Áirítear ar ‘**Leasanna Toghcháin**’, ach níl siad teoranta do, pháirtithe polaitíochta, ionadaithe tofa, an Rialtas, eagraíochtaí a bunaíodh go sonrath chun feachtasaíocht a dhéanamh i rith toghcháin, daoine (lena n-áirítear iad sin a bhfuil nó a mbíodh oifig phoiblí acu) a dhéanann feachtasaíocht do thoradh faoi leith ar thoghchán, chomh maith leis na grúpaí sóisialta agus sochaí sibhialta a ghlacann páirt i bhfeachtas i ndáil leis an toghchán.

⁵ Riail 25.

Is é tuairim an Údaráis nach cuí é do dhaoine a bhfuil baint acu le leasanna toghcháin cláir a chur i láthair i rith thréimhse an fheachtais toghcháin. Mar sin féin, is faoi chraoltóirí é cinneadh a dhéanamh, ar bhonn cás ar chás, ar na socruithe cuí, ag féachaint dá gceanglais reachtúla, an cineál cláir arna chur i láthair, an méid bainte atá ag an láithreoir le feachtas toghcháin agus i gcomhthéacs an ghaoil chonartha, fostaíochta nó dheonaigh idir an láithreoir agus an craoltóir.

Is ceart do chraoltóirí a thabhairt ar aird go bhféadfadh tuairimí a nochtann láithreoirí clár sna meáin neamh-chraolta, mar shampla trí na meáin shóisialta, i ndáil le leasanna toghcháin, iarrthóirí ina measc, bonn a bhaint den neamhchlaontacht a bhraitear a bhíonn ag a dtuairisciú. Is amhlaidh an cás go háirithe más láithreoirí chláir nuachta agus cúrsaí reatha a nochtann na tuairimí sin. Is faoi chraoltóirí é déileáil le saincheistanna den sórt sin i gcomhthéacs a gcur chuige ar thuairisciú a chinneadh, agus i gcomhthéacs a ngaoil chonartha, fostaíochta nó dheonaigh le láithreoirí. D'ainneoin sin, féadfaidh an tÚdarás aird a thabhairt ar thuairimí den sórt sin sa chás go bhfuil nasc soiléir ann le craoladh.

Is ceart do chraoltóirí a thabhairt dá n-aire nach mbeidh tréithe dúchasacha ná cúinsí pearsanta duine, iontu féin, ina gcoimhlint leasa e.g. aois, inscne, stádas pósta, eitneachas, stádas teaghlaigh, claonadh gnéis, creidimh, etc.

7. Pobalbhreitheanna

Is uirlis áisiúil iad pobalbhreitheanna chun rúin vótála a chur in iúl don lucht éisteachta. Sa chás go bhfuil pobalbhreitheanna in úsáid mar chuid den tuairisciú ar thoghcháin, ní mór faisnéis a thabhairt in éineacht leis an tuairisciú chun cabhrú leis an lucht féachana/éisteachta suntas na pobalbhreithe a thuiscint. Ní mór faisnéis a thabhairt ar an aer faoi mhionsonraí maidir le dáta na pobalbhreithe, cé a choimisiúnaigh í agus/nó a d'íoc aisti, an chuideachta/eagraíocht a rinne í, an líon daoine ar cuireadh ceist orthu agus an áit a raibh siad.

Agus léiriú ar thorthaí phobalbhreitheanna á thabhairt don lucht féachana agus éisteachta, moltar do chraoltóirí aird a thabhairt ar, ní hamháin an léamh ar na torthaí arna gcur ar fáil ag na daoine a choimisiúnaigh/a thug faoin bpobalbhreith, ach freisin aird a thabhairt ar a n-anailís chriticiúil féin ar na torthaí agus ar an modheolaíocht a úsáideadh chun an phobalbhreith a dhéanamh.

8. Na Meáin Shóisialta

Bealach tábhachtach is ea na meáin shóisialta le dul i ngleic leis an lucht féachana le cláir nuachta agus cúrsaí reatha. Meán tábhachtach is ea craoladh chun scéalta nuachta agus cúrsaí reatha a phostáiltear ar na meáin shóisialta a scaipeadh agus a mhéadú. Is ar an gcúis sin go bhfuil ceanglas ar chraoltóirí, de réir *Chód an Údaráis um Chothroime, Oibiachtúlacht agus Neamhchlaontacht i gcláir Nuachta agus Cúrsaí Reatha*, beartais agus nósanna imeachta iomchuí a bheith ar bun acu chun plé le rannchuidiú ar an aer trí bhíthin na meán sóisialta, mar shampla trí threoirlíne meán sóisialta a fhorbairt agus a chur i bhfeidhm.

Ní mór na beartais agus na cleachtais sin a chur i bhfeidhm sa chás go ndéantar tagairt ar an aer do na meáin shóisialta i gcomhthéacs an tuairiscithe ar thoghcháin. Mar gheall ar an tábhacht a bhaineann le tuairisciú craolta ar thoghcháin, is ceart do chraoltóirí céimeanna eile a chur i bhfeidhm lena chinntiú go mbíonn tagairtí a dhéantar ar an aer do na meáin shóisialta cruinn, cothrom, oibiachtúil agus neamhchlaonta.

9. Fógraíocht

Déantar foráil in Alt 41(3) den Acht Craolacháin 2009 nach gcrálfadh craoltóir fógrán a bheidh dírithe ar ‘chuspóir polaitíochta’. Sa chomhthéacs sin, cinnteoidh craoltóirí go mbeidh fógraíocht saor ó ábhar a chuireann iarrthóirí, páirtithe polaitíochta nó leasanna toghcháin chun cinn, chomh maith le hábhar a thugann aghaidh ar shaincheisteanna toghcháin nó a d’fhéadfaí a mheas go réasúnta a bheith dírithe ar ‘chuspóir polaitíochta’, rud a sháródh Alt 41(3). Baineann an toirmeasc seo freisin le fógraíocht le haghaidh imeachtaí, fógraí maidir le cruinnithe nó le himeachtaí eile arna n-eagrú ag leasanna toghcháin mar chuid dá n-imeachtaí.

Agus é ag cinneadh cibé an bhféadfadh fógra an toirmeasc reachtúil a shárú, tá an tÚdarás den tuairim gur réasúnta do chraoltóirí é na trí ghné seo a leanas a chur san áireamh:-

- Ábhar an fhógráin;
- An comhthéacs ina gcráoltar an fógrán;
- Aidhmeanna agus cuspóirí an fhógróra agus an fheachtais fógraíochta.

Is é taithí an Údaráis go dtí seo go bhféadfaidh ceann amháin nó níos mó de na trí ghné ról cinntitheach a imirt maidir lena chinneadh cibé an bhfuil fógrán ag comhlíonadh nó ag sárú an toirmisc reachtúil.

10. Craolta Páirtithe Polaitíochta

Ceadaítear craoltaí páirtí polaitíochta i rith fheachtais toghcháin de bhun Alt 39(2) den Acht Craolacháin 2009. Cé nach bhfuil ceanglas ar bith ar chraoltóirí craoltaí páirtí polaitíochta a tharchur, cinnteoidh na cinn a dhéanann amhlaidh go leithdháiltear iad ar bhealach cothrom agus cinnteoidh siad go dtarchuirtear craoltaí páirtí polaitíochta ag amanna atá dírithe ar lucht éisteachta den chineál céanna a fháil le haghaidh gach craoladh den sórt sin. Caithfear le gach craoladh páirtí polaitíochta ar an tslí chéanna, nuair a thugtar isteach iad agus nuair a thugtar chun críche iad. Ní féidir ach le páirtithe polaitiúla atá ar Chlár na bPáirtithe Polaitíochta, mar a bhforáiltear dó i ndlí na hÉireann, leas a bhaint as craoltaí den sórt sin. Is faoi chraoltóirí é cinntí a dhéanamh i ndáil le páirtithe polaitíochta a leithdháileadh.

Lena chinntiú nach rangáítear craoladh páirtí polaitíochta mar fhógrán (rud a thoirmeasctar faoi Alt 41(3) den Acht, 2009) ní fheidhmeofar íocaíocht ná comaoin chomhchosúil i ndáil le craoltaí den sórt sin.

11. Moratóir

Cloífidh craoltóirí raidió agus teilifíse le moratóir ar thuairisciú toghcháin. Feidhmeoidh an moratóir ón 2pm an lá roimh lá na vótála agus i rith an lae vótála féin go dtí go ndúntar na stáisiúin vótaíochta.⁶

Le linn na tréimhse, cinnteoidh craoltóirí comhlíonadh leis an méid seo a leanas:-

Ní chraolfar toghchánaíocht agus/nó tagairtí do shaincheisteanna a bhfuil baint acu leis an toghchán agus/nó tagairtí ag aon phearsanra ar an aer, lena n-áirítear aíonna, d'fhiúntas nó d'easpa fiúntais iarrthóir(í) sa toghchán agus/nó dá mbeartais, an fhad a bheidh an moratóir i bhfeidhm.

An Moratóir a chur i bhfeidhm

Agus an moratóir a chur i bhfeidhm, beidh ar chraoltóirí cothromaíocht a bhaint amach idir an gá leis an bpobal a choimeád ar an eolas i rith na tréimhse sin agus a chinntiú nach sáraíonn cláir an moratóir mar a leagtar amach thuas é.

Agus iad ag breithniú an tslí leis an moratóir a chur i bhfeidhm, is ceart do chraoltóirí aird a thabhairt ar na nithe seo a leanas:

- Níl an moratóir beartaithe bac a chur i rith na tréimhse sin ar thuairisciú ar scéalta dlisteanacha nuachta agus cúrsaí reatha nach bhfuil baint acu le toghchán. Mar sin féin, is ceart go seachnóidh craoltóirí ábhar a chraoladh (lena n-áirítear scéalta úra nuachta a thiteann amach) a chreideann an craoltóir go bhfuil siad beartaithe agus/nó go bhféadfadh siad tionchar a imirt ar chinntí vótálaithe i rith thréimhse an mhoratóra. Is ceist eagarthóireachta í sin atá le breithniú ar bhonn cás ar chás.

Is ceart cúram faoi leith a thabhairt maidir leis na tuairimí a nochtann aon rannpháirtí i gclár i rith thréimhse an mhoratóra.

- Is ceart céimeanna a ghlacadh lena chinntiú nach bhfuil ábhar i gcláir arna n-athchraoladh i rith an mhoratóra a sháródh an moratóir. Moltar do chraoltóirí eagarthóireacht a dhéanamh ar chláir (más praiticiúil sin) nó clár eile a chur sa sceideal chun sárúithe ar an moratóir a tharlódh de thimpiste a sheachaint.

⁶ Aithníonn an tÚdarás go dtosóidh an vótáil níos luaithe ar roinnt d'oileáin na hÉireann ná mar a thosóidh in áiteanna eile in Éirinn. Tarlóidh vótáil níos luaithe tríd an bpost i gcásanna freisin. Mar sin féin, ní bheidh an moratóir i bhfeidhm ach ón 2pm an lá sula n-osclaítear formhór na stáisiún vótaíochta in Éirinn go dtí go ndúntar iad lá na vótála. Beidh an moratóir i bhfeidhm freisin i gcás aon chorrthoghchán atá le tionól an lá céanna le toghcháin Áitiúla, Eorpacha, Seanaid nó Uachtaráin.

- Ceadaítear tuairisciú ar fhíricí neamhchonspóideacha a bhaineann leis an vótáil (e.g. uaireanta oscailte na stáisiún vótaíochta, tuairiscí fíorasacha ar an vótáil ag ceannairí páirtí polaitíochta agus ionadaithe eile leasanna toghcháin) chomh fada is a chloíonn an tuairisciú sin leis an moratóir;
- Baineann an moratóir le gach réimse de chlár, lena n-áirítear léirmheasanna nuachtán, tuairisciú ar phobalbhreitheanna, fógráin faisnéise, etc. Is gá cúram faoi leith a thabhairt agus tráchtareacht nó tuairisciú a dhéanamh ar léirmheasanna nuachtán, ábhar ar líne nó sna meáin shóisialta, de bharr nach mbíonn siad faoi réir ag an moratóir;
- Níl pobalbhreitheanna díreach tar éis vótála, a dhéantar lasmuigh de stáisiúin vótaíochta lá na vótála agus a dhéanann measúnú fhíor-vótáil na ndaoine, le craoladh go dtí go mbeidh na bothanna vótaíochta dúnta.

12. Éagsúlacht

Is cuspóir straitéiseach an Údaráis é tírdhreach a chothú sna meáin arb ionadaíoch agus inrochtana d'éagsúlacht sochaí na hÉireann é. Is cuspóir straitéiseach freisin é clár Ghaeilge d'ardchaighdeáin a chothú agus a chur chun cinn. Sa chomhthéacs sin, moltar do chraoltóirí guthanna agus tuairimí éagsúla a bheith mar chuid den tuairisciú a dhéantar lena n-áirítear guthanna éagsúla a dhéanann ionadaíocht ar éagsúlacht inscne, chultúrtha agus shóisialta. Molann an tÚdarás freisin do sheirbhísí Béarla deiseanna a sholáthar chun tuairisciú toghchán a dhéanamh i nGaeilge.

Cé nach bhfuil ceanglais i Rialacha Rochtana an Údaráis maidir le tuairisciú inrochtana ar nuacht agus ar chúrsaí reatha a chur ar fáil, molann an tÚdarás do chraoltóirí teilifíse tuairisciú ar thoghchán a chur ar fáil a bheidh inrochtana do dhaoine lagéisteachta nó do dhaoine bodhra, do dhaoine daoine atá leathdhall nó dall agus do dhaoine lagéisteachta agus atá leathdhall. Déantar é sin trí fhotheidealú, Teanga Chomharthaíochta na hÉireann agus clostuirisc a sholáthar.

13. Gearáin

Tá an lucht féachana agus an lucht éisteachta a chreideann nár chomhlíon clár na Treoirlínte ná *Cód an Údaráis um Chothroime, Oibiachtúlacht agus Neamhchlaontacht i gclár Nuacht agus Cúrsaí Reatha* i dteideal gearán a dhéanamh. Is féidir tuilleadh faisnéise faoin bpróiseas gearán a fháil ar láithreán gréasáin an Údaráis, www.bai.ie nó ar an teileafón ag 01 644 1200.

Agus gearán á dhéanamh agat, is ceart duit an craoladh clár ábhartha a shainaithint agus míniú a thabhairt ar an rud sa chraoladh a thug ort gearán a dhéanamh.

Is tábhachtach forais do ghearáin a leagan amach go soiléir nó cén fáth a cheapann tú a chreideann tú nach gcomhlíonann ábhar an chláir Cód an Údaráis ná leis na Treoirlínte.

Tabhair faoi deara nach mbreithneoidh an tÚdarás gearáin faoi ábhar ná próisis eagarthóireachta **roimh an gcraoladh**, lena n-áirítear gearáin a bhaineann le cinní eagarthóireachta maidir le díospóireachtaí, go ginearálta, nó maidir leo sin a bhaineann le ceannairí páirtithe polaitiúla nó grúpálacha.

Ní bhreithneoidh an tÚdarás gearáin faoi phróisis eagarthóireachta go dtí i ndiaidh an chraolta agus sa mhéid atá na próisis sin ábhartha do shubstaint an ghearáin agus sin amháin.

Ní dhéanfaidh an tÚdarás breithniú ar ghearáin faoi chraoltaí páirtí polaitíochta ach an oiread, mar a dhéantar foráil dó de bhun Alt 39(2) den Acht Craolacháin 2009.

Is féidir tuilleadh faisnéise faoin bpróiseas gearáin a fháil ar láithreán gréasáin an Údaráis, www.bai.ie nó ar an teileafón ag 01 6441200.

14. Treoir

Féadfaidh an tÚdarás treoir a thabhairt ar chur i bhfeidhm an mhoratóra, agus na Treoirlínte go ginearálta, ach ní dhéanfaidh sé sin ach amháin sa chás go gcuirtear cóip den chraoladh molta ar aghaidh in éineacht le hiarrataí de réir na nósanna imeachta a ndéantar foráil dóibh sna Nótaí Treoracha atá ag gabháil le *Cód an Údaráis um Chothroime, Oibiachtúlacht agus Neamhchlaontacht i gcláir Nuachta agus Cúrsaí Reatha*. Is ceart iarrataí a chur le ríomhphost chuig: election@bai.ie

TABHAIR AR AIRD

Ní ceart a mheas gur ráiteas cuimsitheach ar an dlí iad na Treoirlínte seo. Tá sé de cheart ag an Údarás na Treoirlínte seo a leasú má mheasann sé gur gá nó gur stuama sin a dhéanamh. Féadfaidh an tÚdarás treoir neamhfhoirmiúil a sholáthar, gan dliteanas. Ní bheidh éifeacht aige sin ar a lánrogha cinneadh a dhéanamh ar chásanna/ar ghearáin i ndiaidh craolta ná ar fheidhmiú a dhualgais rialála. Is ceart do chraoltóirí a gcomhairle dhlíthiúil féin a lorg maidir le saincheisteanna a bhaineann le comhlíonadh, nuair is gá sin.